

Prof. Dr. Yasemin İnceoğlu

1983'te İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakóltesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun olan İnceoğlu, yüksek lisans ve doktorasını (1990), doçentliğini (1993) ve profesörlüğünü (1999) Marmara Üniversitesi İletişim Fakóltesi Gazetecilik Bölümü'nden aldı. 1984-2004 arasında Marmara Üniversitesi'nde görev yaptıktan sonra 2004'te Galatasaray Üniversitesi İletişim Fakóltesi'nde çalışmaya başlayan İnceoğlu, İLAD, UNESCO ve Amerikan Biyografi Enstitüsü gibi kuruluşlara üye olmasının yanı sıra, Avrupa Konseyi'nin medya okuryazarlığı toplantılarına "Avrupa Komisyonu Uzmanı" olarak katıldı. Columbia Üniversitesi (1994) ve Salzburg Seminerleri'ne (2003) burslu olarak davet edilen İnceoğlu'nun *Azınlıklar, Ötekiler ve Medya; Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları; Uluslararası Medya: Medya Eleştirileri; Metin Çözümlemeleri; 24 Saat Gazetecilik: Medyada Kadın ve Kadın Gazeteciler; Dişillik, Güzellik ve Şiddet Sarmalında Kadın ve Bedeni; Medya ve Çocuk Rehberi* adlı kitaplarının yanı sıra, uluslararası ve ulusal konferanslarda sunduğu makale ve bildirileri mevcuttur. Sosyal Değişim Derneđi, Medya Tekzip Merkezi ve Siyah Bant Danışma Kurulu ile Dođan Yayın İlkeleri Kurulu üyesi, kültür sanat merkezi garajistanbul'un bireysel destekçisi ve Kadın Kültür Vakfı'nın Müttevelliler Heyeti üyesi olan İnceoğlu evli ve bir kız çocuğu annesidir.

Dr. Savaş Çoban

1975 yılında Sinop'ta doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini İstanbul'da tamamladı. Lisans öğrenimini Uludađ Üniversitesi Eğitim Fakóltesi İngilizce Öğretmenliği Bölümü'nde, yüksek lisansını Yıldız Teknik Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Anabilim Dalı'nda yaptı. Doktorasını Marmara Üniversitesi İletişim Fakóltesi Radyo-Televizyon Anabilim Dalı'nda tamamladı. Medya ve siyaset üzerine ulusal ve uluslararası dergilerde makaleleri yayımlanan ve çalışmalarını "bağımsız araştırmacı" olarak sürdüren Savaş Çoban evli ve bir kız çocuğu babasıdır. Başlıca kitapları: *Azınlıklar ve Dil* (Su Yayınları, 2005), *Hegemonya Aracı ve İdeolojik Aygıt Olarak Medya* (Parşömen Yayınları, 2013), *Media's Role in the Socialist Era* (Amani International Publishers, 2013), *Azınlıklar, Ötekiler ve Medya* (Yasemin İnceoğlu ile birlikte; Ayrıntı Yayınları, 2014), *Medya ve İktidar* (Esra Arsan ile birlikte; Evrensel Basım Yayın, 2014), *Media and Left* (Brill Pub, 2014).

Ayrıntı: 878
ScholaAyrıntı Dizisi: 28

İnternet ve Sokak
Sosyal Medya Dijital Aktivizm ve Eylem
Derleyenler: Prof. Dr. Yasemin İnceoğlu & Dr. Savaş oban

Son Okuma
Yeliz Eke

© 2015, Yasemin İnceoğlu & Savaş oban

Bu kitabın tüm yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Kapak İllüstrasyonu
Mart Klein / Ikon Images / Getty Images Turkey

Kapak Tasarımı
Gökçe Alper

Dizgi
Esin Tapan Yetiş

Baskı ve Cilt
Kayhan Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. şti.
Merkez Efendi Mah. Fazılpaşa Cad. No: 8/2 Topkapı/İstanbul
Tel.: (0212) 612 31 85 - 576 00 66
Sertifika No.: 12156

Birinci Basım: *İstanbul, Nisan 2015*
Baskı Adedi 1000

ISBN 978-975-539-984-3
Sertifika No.: 10704

AYRINTI YAYINLARI

Basım Dağıtım San. ve Tic. A.ř.
Hobyar Mah. Cemal Nadir Sok. No.: 3 Cağaloğlu – İstanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 Faks: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

İnternet ve Sokak
Sosyal Medya Dijital Aktivizm ve Eylem
Derleyenler: Prof. Dr. Yasemin İnceoğlu
&
Dr. Savaş oban

ScholaAyrıntı Dizisi

- Romantik Muamma*
Besim F. Dellaloğlu
- Doğu Mitolojisinin Edebiyata Etkisi*
Editör: Mehmet Kanar
- Medya Mahrem*
Editör: Hüseyin Köse
- Tibbileştirilen Yaşam Bireyselleştirilen Sağlık*
Dr. Deniz Sezgin
- Uç(ur)amayan Balon*
Derleyen: Hayri Kozanoğlu
- Nefret Söylemi*
Derleyen: Prof. Dr. Yasemin İnceoğlu
- Marx ve Weber'de Doğu Toplumlari*
Lütfi Sunar
- Benjaminia: Dil, Tarih ve Coğrafya*
Besim F. Dellaloğlu
- Ortak Benlik/Nörofelsefi Temellendirme*
Tahir M. Ceylan
- Kamusal Alan*
Der. Éric Dacheux
- İletişim Bilimlerinin Serüveni*
Michel Bourse-Halime Yücel
- Varlık Tutulması*
Ahmet Bozkurt
- Nesne Benliği/Psikofelsefi Bütünleştirme*
Tahir M. Ceylan
- İmgeden Yoruma*
Halime Yücel
- Bauman Sosyolojisi*
Der. Zülkuf Kara
- Metodolojik Bireyciliğin Eleştirisi*
Sosyal Bilimlerin Nesnesine Dair
Realist Bir Girişim
Vefa Saygın Öğütle
- Hannah Arendt'te*
"Radikal Kötülük" Problemi
Berrak Coşkun
- Azınlıklar, Ötekiler ve Medya*
Prof. Dr. Yasemin İnceoğlu &
Dr. Savaş Çoban
- Gezi ve Sosyoloji*
Der.: Vefa Saygın Öğütle & Emrah Göker
- Orpheus'un Bakışı*
Ahmet Bozkurt
- Yoksulluk ve Kadın*
Abdullah Topçuoğlu &
Gamze Aksan & Duygu Alptekin
- Yeni Medya Çalışmalarında*
Araştırma Yöntem ve Teknikleri
Der: Mutlu Binark
- Keçi Medeniyeti*
Neolitik Dönemden Günümüze Uzanan
Doğa Kültürü
Cemal Ün
- Şovenist İnşa*
Medya Gösterisinin Ahlaki Kapsam Alanı
Üzerine Eleştirel Metinler
Hüseyin Köse
- Türkiye'de Kapitalist Yöneticiler Sınıfı*
Kültür, Sınıf ve Sosyal Sınırlar
Özgür Budak
- Neoliberal Muhafazakâr Medya*
Derleyen: U. Uraz Aydın

Gezi direnişinde ölümsüzleşenlere...

İçindekiler

Ekranın İhaneti mi?/ <i>Ragıp Duran</i>	9
– Giriş.....	13
Sokak ve Dijital Aktivizm: Eylemin Sokaktan Siber Uzaya Taşınması ya da <i>Vice Versa</i> <i>Yasemin İnceoğlu & Savaş Çoban</i>	19
Özgürlükler “Twit”le Gelmez <i>Ezgi Başaran</i>	73
Hegemonya İçerisinde Direniş: Anonimlerin Yükselişi <i>Sarphan Uzunoğlu</i>	79
Dijital Aktivizm mi? Sokak İsyanı mı? <i>Serhat Koç</i>	93
Dijital Aktivizm, Gerçek Bir Aktivizm Ruhunu mu? Yoksa Bir Vicdan Temizleme Ayinini mi Temsil Ediyor? Dijital Aktivizmin Sosyo-Psikolojik Arka Planı <i>Altan Kar & Sevgi Kesim</i>	130
Aktivizm ve Gazetecilik: Nedenler, Sınırlar, Sorunlar <i>Ceren Sözeri</i>	163
Hacktivizmin Politikası ve Poetikası <i>Burak Özçetin</i>	182
Sokak ile Sibermekân Arasında Direniş Ağlarını Örmek: Gezi Parkı Eylemleri <i>Gülüm Şener & Perrin Ögün Emre</i>	208
Toplumsal Hareketlerde Anonim Örgütlenmeler ve İsyan Ağlarının Mülksüzleştirilmesi <i>Şevket Uyamk</i>	224
Sosyal Medya Üzerinden Haber Doğrulama Süreçleri: Gezi Parkı Direnişi/Olaylarına Bir Bakış <i>Erkan Saka</i>	257
Neoliberal Zamanların Direniş Kültürleri <i>Aslı Telli Aydemir</i>	279
Bir Toplumsal Hareket Medyası Deneyimi Olarak “Indymedia” <i>Tolga Çevikel</i>	293
Katılımcı Demokrasi Çağı: Katılımcılık Bilinci, İnternet Sansürü ve Ulus-Devletler <i>Serdar Paktin</i>	313
Bulaşan Bedenler: İnternet Sonrası Dönemde Güncel Toplumsal Eylemler <i>Ebru Yetişkin</i>	339

Ekranın İhaneti mi?

Belçikalı Sürrealist ressam René Magritte'in 1927 tarihli "Bu Bir Pipo Değildir" başlıklı tablosu, ressamın tüm eserlerinde *İmgelerin İhaneti* üst başlığıyla yer alır. Magritte'in artık klasik olmuş bu tablosu, olağanüstü gerçekçi bir şekilde resmedilmiş bir pipo resminin altına yazılmış "Bu bir pipo değildir" cümlesinden oluşur. Gerçekten de hakiki bir pipoya ne kadar benzese de, sonuç olarak tabloda gördüğümüz bir pipo değildir; çünkü sadece bir pipo resmidir. Dolayısıyla tablodaki pipo ancak iki boyutludur, kokusu yoktur, elle tutulmaz, içine tütün doldurulmaz ve bir pipo için en önemli işlev sayılması gereken, ağza alıp içilemez.

Prof. İnceoğlu ile Dr. Çoban'ın derlediği elinizdeki kitabı okurken, aklıma önce Magritte geldi. Çünkü aralarında Galata-

saray Üniversitesi İletişim Fakültesi'nden eski öğrencilerimin de bulunduğu akademisyenlerin makalelerinde, neredeyse *leitmotif* olarak bu "hakiki pipo/pipo resmi" çelişkisi irdeleniyor. Evet, mesele altyapı/üstyapı ya da teori/pratik, belki de somut/soyut ikilemleri kadar çıplak ve basit olmasa da, toplumsal hareketler ile yeni medya arasındaki ilişki ve çelişkiler bende "hakiki gerçek/sanal gerçek" zıtlaşmasını da çağrıştırdı.

Toplam on dört makalenin aynı temel tema üzerinde yoğunlaşmasına rağmen, tekrara düşmeden sorunun farklı ve ince boyutlarına değinmesi, okurun bilgi ve tahayyülünü zenginleştiriyor.

Bugün, sadece iletişim ya da sosyal bilimlerin diğer branşlarındaki akademisyenler, öğrenciler, eski ve yeni medyada çalışan gazeteciler değil, günlük yaşamda kaçınılmaz olarak, bir şekilde internetle haşır neşir olan her yurttaş, Facebook, Twitter, Instagram kullanıcısı, blog yazarı, bu kitap sayesinde, eminim, yeni bilgilerle donatılmış olarak, bilinçli bir kullanıcı olabilecek. Genç akademisyenlerin hiç de karmaşık ya da çetrefil olmayan, sade, kolay anlaşılır yazı tarzları sayesinde, sadece internet/sosyal hareketler ilişkileri konusunda değil, *dijital aktivizm*, *hacktivizm*, *slactivizm* gibi amatörler için nispeten yeni olan teknik deyim ve kavramlar hakkında da bilgileniyoruz.

Bu derlemeye katkıda bulunan akademisyenlerin, özellikle Amerikan *academia*'sında sıkça karşılaştığımız bir olumsuzluktan muaf olduklarını memnuniyetle saptadım. Kendisini "kurbağanın sağ bacağı'nın sol üst kas" uzmanı olarak yetiştiren bu tür akademisyenler, belki derin ama son derece dar bir uzmanlık güzergâhı izlediklerini sanırken, özellikle sosyal bilimlerde fena halde faş eden bir foyanın bazen farkına bile varamaz. Tamamen teorik belki de teknik düzeyde kalıp, nesnenin, olgunun, olayın, gelişmenin, hangi konuyu araştırıyorsa o meselenin toplumsal, siyasal, ideolojik, ekonomik, psikolojik... vs... dallarını/boyutlarını ıskalayan bir yaklaşım, akademisyeni kaçınılmaz olarak dar bir kavanozun içine hapsediyor.

Kitabın "Gezi direnişinde ölümsüzleşenlere..." ithaf edilmesi de gerçekten çok anlamlı ve çok önemli. Çünkü bırakın Türkiyeli akademisyenleri ve iletişim profesyonellerini, artık dünya literatüründe gerek yeni toplumsal hareketler gerek yeni medya/sokak üzerine çalışan, okuyan neredeyse herkes, Gezi direnişine

bir Şekilde atıfta bulunuyor. İyi bir akademisyen olmanın belki de önemli bir kıstası da, iŐte Gezi gibi somut, canlı, yaŐanmıŐ ve yaŐayan bir toplumsal hareketle hem teorik hem de pratik ilişki kurmak olsa gerek. Yukarıda sözünü ettiğim olumsuz anlamdaki "Amerikalı akademisyen" olmamak için de bir panzehirdir Gezi.

Bu tür derlemelerde, kaynakçalarda çok sayıda benzer eser ya da makaleye rastlamak son derece doğal. Ama kaynakçalarda sadece Türkçe ve İngilizce eserlerle sınırlı kalınması kkk bir eksiklik sanki... Frankofon iletiŐimci ve sosyal bilimcilerin, kaçınılmaz olarak çok zengin ve geniş olamayan literatürlerinde, yine de hem teorik hem de pratik düzlemde Anglosakson ekolden farklı yaklaŐımları olduğunu biliyoruz.

Kaynakça taramasında son derece öznel bir değini: Hl Karl Marx, Antonio Gramsci ya da Michel Foucault gibi isimlere rastlamak sevindirici.

2014'n sonunda Türkiye'de neredeyse her Őeyin son derece olumsuz mecralara yöneldiği bir ortam ve dönemde, internet/sokak eylemleri gibi tartıŐmalı bir konu hakkında, sağlam teorik temeller üzerinde, üstelik kamu çıkarı hissiyatını çoğu zaman ince ince satır aralarında gülümseten, dengeli, farklı yaklaŐımların olumlu/olumsuz yanlarını olabildiğince nesnel bir Şekilde tahlil eden, baskıcı-yasaklayıcı egemen ideoloji ve aygıtlara doğal olarak ve akıllı bir Şekilde muhalefet eden bu makaleler derlemesi, "Bilgi de bir direniŐtir" deyiŐini doğruluyor.

Rağıp DURAN
Aralık 2014, Çanakkale

Giriş

Dijital aktivizmi, internet ortamında toplumsal ya da politik konularda, karşıt ya da taraf olmanın yanı sıra, herhangi bir konuda kişilerin fikirlerini değiştirmeye yönelik etkileme çabası olarak yorumlamak yanlış olmaz. Dijital aktivistler, ifade özgürlüğü, insan hakları, çevre gibi sosyal ve politik konulardaki düşünce, eylem, dava vs üzerine, temel amacı kamuoyunu bilgilendirmek ve kamuoyu yaratmak olan eylemler tasarlayarak bunları gerçekleştirmektedir. Bu eylemler bazen sadece dijital alanda kalırken, bazen de sokağa inebilmektedir. Yeni medya olarak da adlandırılan dijital alan, bireylerin ya da grupların ağ yapıları ve bilgi teknolojilerini, savundukları ya da tepki gösterdikleri konularda kendilerini istedikleri gibi ifade etmelerine olanak sağlamaktadır. Ancak geleneksel eylemlerin aksine internet aktivistlerinin etki-

lediği kitlelerin yaptığı eylemler yapay ve kolay dağılıbilir niteliktedir. Çünkü bireyselliğin ön planda olduğu ve örgütlü bir yapının olmadığı internet ortamında bu anlamda ciddi bir kitlesellikten bahsedilemez. Dijital aktivizm bireyin ve küçük grupların eylemliliğini, eylemci kimliğini tanımlayan, güçlendiren bir deneyim olarak hayatımıza girmiştir. Hacktivizm (haktivizm de denilmektedir), sosyal medya üzerinden örgütlenen hareketler ve kampanyalar dijital aktivizmin önemli alt türlerini oluşturmaktadır.

İnterneti bir eylem alanı olarak uzun zamandır kullanan "hacktivist"ler kendilerine göre kötü ya da yanlış olan toplumsal, politik sorunları dile getirmek amacıyla belirli siteleri "hack"leyerek kendi mesajlarını yerleştirir. Hacktivistler devletlerin ve şirketlerin internet sitelerine sızarak buradan bilgileri (ç) almakta ya da bir süreliğine bu sitelere propaganda amaçlı mesajlar –bildiriler– yüklemektedir. Hacktivistler günümüzde oldukça etkili eylemlere imza atarak adlarından söz ettirmektedir. Küresel hacktivistler de özgür ve açık bilgi paylaşımını sağlar, doğrudan demokratik karar alma mekanizmalarını içeren yatay ağlar oluşturur ve bir hacker etiği ortaya koyar. "Bu anlamda hacktivizm, ağ yapılar, doğrudan aksiyon ya da beceri, zekâ ve ironi içeren gerilla iletişimi gibi hacker etiğinden esinlenen her türlü politik praksisi ifade eder." (Juris, 2007: 6'dan akt. Pekşen, 2011)¹ Hacktivistler ülkelerin istihbarat örgütleri tarafından aranan kişiler olup, yakalandıklarında karşılaşacakları cezalar oldukça fazladır. Diğer taraftan hacktivistler günlük yaşam içerisinde de sokaktaki aktivist tutumlarını sürdürmekte ve eylemler içinde yer almaktadır.

"Sosyal medya"nın gücünü ve etkisini artırmasıyla beraber yeni eylem şekilleri de ortaya çıkmıştır. Toplumsal hareketler, eylemlerini örgütlemek ve duyurmak için sosyal medyayı kullanmaktadır. Bu sayede de önceleri eylem paylaşım alanı olan sosyal medya, daha sonraları bir eylem alanına dönüşmüştür.

Bazı sosyal medya kullanıcıları hiçbir eyleme bireysel olarak (aktivist) katılmadıkları halde sosyal medya üzerinden eylem yapmaya başlamıştır. Bu yeni eylem tarzına "slacktivizm", bu tür eylemcilere de "slacktivist" denmektedir. "Slacktivist" sözcüğü, "slack" (uyuşuk, gevşek) ve "activist" (aktivist - eylemci) sözcükle-

1. Ali Pekşen (2011), "İnternet ve Hacktivizm Yeni Toplumsal Muhalefet Biçimleri", <http://www.izinsizgosteri.net/new/?issue=64&page=1&content=539>, erişim tarihi: 12.01.2013.

rinden oluşan bir sıfattır. Bu tarz, yerinden kalkmadan ve sosyal medya üzerinden yapılan eylemler, sokağa inmenin ve sokakta kendini ifade etmenin yerini tutabilir mi? sorusuna olumlu yanıt verebilmek olduğuça gúçtür.

İnternetin bloglar, videolar ve sosyal medya aracılığıyla gúnümüzün "samizdat"² haline geldiğini iddia edenler, aslında internetin denetimli bir alan olduğunu göz ardı etmektedir. Sosyal medya üzerinden yapılan paylaşımlar yüzünden insanların başlarına gelenler, sosyal medyanın izlendiğini ve denetim altına alınmaya çalışıldığını ortaya koymaktadır. Sosyal medyanın gözetim ve denetim aracı olarak nasıl kullanıldığını anlamak için "panoptikon"un ne olduğuna bakmak gerekir. *Panopticon* (bütünü gözlemek), 18. yüzyılın sonlarına doğru Jeremy Bentham tarafından inşa edildiğinde sadece mimari bir yapı olarak kabul edildi.

Çevrede halka halinde bir bina, merkezde bir kule; bu kulenin halkanın iç cephesine bakan geniş pencereleri vardır; çevre bina hücrelerle bölünmüştür; bunların, biri içeri bakan ve kuleninkilere karşı gelen, diğeri de dışarı bakan ve ışığın hücreye girmesine olanak veren ikişer penceresi vardır. Bu durumda merkezi kuleye tek bir gözetmen ve her bir hücreye tek bir deli, bir hasta, bir mahkúm, bir işçi veya bir okul çocuğu kapatmak yeterlidir. Geriden gelen ışık sayesinde, çevre binadaki hücrelerin içine kapatılmış küçük silüetleri olduğu gibi kavramak mümkündür. Ne kadar kafes varsa, o kadar küçük tiyatro vardır, bu tiyatrolarda her oyuncu tek başınadır, tamamen bireyselleşmiştir ve sürekli olarak görülebilir durumdadır. Görülmeden gözetim altında tutmaya olanak veren düzenleme, sürekli görmeye ve hemen tanımaya olanak veren mekânsal birimler oluşurmaktadır. Sonuç olarak, hücre ilkesi tersine döndürülmekte veya daha doğrusu onun üç işlevi –kapatmak, ışıktan yoksun bırakmak ve saklamak– tersyüz edilmektedir; bunlardan yalnızca birincisi korunmakta, diğer ikisi kaldırılmaktadır. Tam ışık altında olma ve bir gözetmenin bakışı, aslında koruyucu olan karanlıktan daha fazla yakalayıcıdır. Görünürlük bir tuzaktır. (Foucault, 2006: 295-296).

Her an gözetlenebilir, kolay müdahale edilebilir ve diğerleriyle iletişimi engellenebilir tek kişilik hücrelerden oluşan bu yapı bugün, bir fikir olarak modern ceza ve baskı aracı olarak kullanılmaya başlandı. Günümüzde sosyal medya bu anlamda en iyi

2. Doğu Avrupa ülkelerinde yönetime karşı olanların gizli bir biçimde basıp dağıttığu yeraltı medyasıdır.

"panoptikon" yapısıdır. Ancak çeşitli şekillerde bu gözetim ve denetimden kurtulmanın mümkün olduğunu da belirtmek gerekmektedir.

Tüm dünyada egemenler ideolojik hegemonyalarını neredeyse her gün yeniden üretmektedir. Bu ideoloji sıradan bireylerin "dünya görüşü" olarak karşımıza çıkmakta ve sosyal medya üzerinden bu görüşler daima bize adeta bombardıman edilmektedir. Egemenler kendi iktidarlarını sağlamlaştırmak için artık sadece medyayı değil, sosyal medyayı da kullanmaya çalışmakta ya da farklı görüşlerde olanları gözetim ve denetim altında tutmaktadır. İktidarın devamını ve hegemonyasını sağlama görevini üzerine alan araçlardan / alanlardan biri olan medya ve sosyal medya bu görevini büyük bir istekle yerine getirmektedir. Bu bağlamda Foucault'nun iktidar anlayışına ve tespitlerine bakmak sosyal medya-iktidar ilişkisini daha rahat anlamamızı ve sorgulamamızı sağlayacaktır. Foucault'nun iktidar anlayışı sadece devletin iktidarı değildir, yaşamımızın en ince ayrıntılarına kadar giren iktidar da söz konusu edilmektedir; yani sadece makro iktidar değil, mikro iktidar da göz önüne alınmaktadır.

Gramsci'nin dediği gibi modern toplumlardaki iktidarın doğası hegemoniktir ve bu hegemonya birçok alanda karşımıza çıkmaktadır. Sosyal medya bu bağlamda cebimize kadar girmiş iktidardır. İnsanlar hiç aralıksız gözetim altındadır ve bu bağlamda sosyal medya olumlu görünen birçok yönüne karşın sonuçta sürekli izlenen ve denetim altında olan bir alandır. Sosyal medya paylaşımları nedeniyle açılan davalar bunlara en iyi örneklerdir.

"Gezi direnişi" sosyal medya, hacktivism ve sokak ilişkisini çok güzel biçimde harmanlamış ve bize artık internet ve sokağın birbirinden bağımsız düşünülemeyeceği gerçeğini göstermiştir.

Sosyal medya, Gezi direnişi sonrasında ana-akım ve iktidar yanlısı medyanın yerine haber alma aracı olarak yerini sağlamlaştırmıştır. Bazen haberlerin doğrulukları açısından sorunlar yaşansa da internet gazeteleri ve haber ajansları üzerinden yapılan ya da alandan eşzamanlı haber veren vatandaş gazeteciler sayesinde daha doğru ve hızlı haber alma imkânları sosyal medyanın önemini artırmaktadır. Bu anlamda sosyal medya artık sadece bir sohbet ya da haberleşme alanı değil, haber alma ve verme alanıdır. Diğer taraftan sosyal medya kullanım alışkanlıkları ya da takip edilen kişiler, bu anlamda siyasi görüş, eğitim vs gibi önemli

kişisel özelliklere göre düşünülmesi gereken bir konudur. Çünkü Twitter'da TT (*Trending Topics*) olan başlıklara bakıldığında sosyal medyanın durumunun içler acısı olduğunu söylemek yanlış olmaz.

Sosyal medya ve sokak eylemleri arasındaki ilişki Gezi direnişine kadar sadece çağrı ve haber olarak yer bulurken, direnişle beraber sosyal medyanın birçok imkânı kullanılmaya başlanmış ve Türkiye sosyal medyanın gücünü ve önemini görmüştür.

Bu anlamda internetin toplumsal alana yansımalarını daha yakından değerlendirmek ve çözümlenmek görevi en başta iletişimcilerin, medya alanında çalışanların ve sosyal bilimcilerin görevidir, varsayımından yola çıkarak bu çalışmayı hazırladık. Günümüzün bu kendinden çok söz ettirmeye başlayan dijital aktivizm türleri ile toplumsal hareketler arasındaki etkileşimi irdeleyen kitabımızda, sosyal medyayı çeşitli anlamlarda yaşama dokunduğu yönleriyle de ele almaya çalıştık.

İnternet ve Sokak başlığı altında sosyal medyanın sokağa yansımalarını ele aldığımız bu çalışmaya gönülden destek veren tüm yazar, gazeteci, akademisyen ve aktivistlere; ayrıca İlbay Kahraman, Yeliz Eke ve Mehmet Celep nezdinde Ayrıntı Yayınları'nın tüm çalışanlarına da şükranlarımızı sunarız.

Yasemin İnceoğlu & Savaş oban

Kaynakça

- Foucault, Michel (2006), *Hapishanenin Doğuşu*, Çev. Mehmet Ali Kılıçbay, İmge Yayınları, İstanbul.
- Pekşen, Ali (2011), *İnternet ve Hacktivizm Yeni Toplumsal Muhalefet Biçimleri*,
<http://www.izinsizgosteri.net/new/?issue=64&page=1&content=539>, erişim tarihi: 12.01.2013.